

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

doi : <https://doi.org/10.22067/jgrd.2023.73479.1087>

مقاله پژوهشی

مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، سال بیست و یکم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲، شماره پیاپی ۴۲

سنجش و ارزیابی کارکرد سرمایه مالی در توسعه روستایی (مطالعه موردی: شهرستان ابهر)

حسن اعمی بنده قرایی (دکتری اقتصاد و عضو هیات علمی مرکز پیام نور کاشمر، کاشمر، ایران، نویسنده مسئول)

hasanaama@pnu.ac.ir

احمد رومیانی (دکتری جغرافیا و آمایش کیفیت محیطی مناطق روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران)

roumiani.ah@mail.um.ac.ir

نسرین جعفری (دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران)

jafari@gmail.com

مهناز رمضانی (کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران)

صص ۱۰۰ - ۷۱

چکیده

اهداف: در دهه‌های اخیر روابط شهرو روستا در کشورهای در حال توسعه نسبت به گذشته دچار تغییرات زیادی گردیده است و در برخی مناطق روستایی منجر به تغییرات چهره مناطق، تغییر شکل مسکن، تغییر کاربری اراضی شده است؛ در این میان سرمایه‌هایی از شهرها وارد روستاها شده، که در توسعه روستایی نقش مهمی به دنبال داشته است. هدف از انجام این پژوهش ارزیابی نقش سرمایه مالی شهری در سکونتگاه های روستایی از دهستان سنبل‌آباد (توابع شهرستان ابهر) است. روش: نوع تحقیق کاربردی و روش مورد استفاده، توصیفی- تحلیلی و میدانی مبتنی بر تکمیل پرسشنامه بوده است، جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری (آزمون t تک نمونه‌ای و رگرسیون چند متغیره) و مدل ویکور استفاده شد.

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۱۱/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۱۵

یافته/نتایج: یافته‌های آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد که بین تمامی مولفه‌ها رابطه معناداری وجود دارد که نشان دهنده اثرات مثبت سرمایه مالی در توسعه روستایی می‌باشد. برای تمامی مولفه‌ها میانگین بالاتر از مطلوبیت عددی (۳) ارزیابی شد. نتایج مدل برازش رگرسیونی نشان داد که ورود سرمایه‌ها به مناطق روستایی با سطح معناداری ۰/۷۱۵، رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته را در محدوده مورد مطالعه تبیین می‌کند. در نهایت نتایج مدل ویکور نشان داد که تحلیل فضایی توزیع روستاها در شاخص‌های (خدمات، صنعت، زیرساختها و کشاورزی) نشان‌دهنده تفاوت معناداری است. به طوری که روستای سنبل‌آباد با رتبه ی ۰/۰۰۵، بیشترین و روستای شلوار با رتبه‌ی (۱) به دلیل نبود زیرساخت‌های ارتباطی و انزاوای جغرافیایی دارای پائین‌ترین رتبه به لحاظ برخورداری از میزان سرمایه مالی با منشاء شهر در بین روستاهای مورد را به خود اختصاص داده اند.

کلمات کلیدی: توسعه روستایی، سرمایه‌های مالی، اشتغالزایی، دهستان سنبل‌آباد

۱. مقدمه

از مشخصه‌های اصلی جامعه روستایی ایران، می‌توان به فقر، مهاجرت‌های بی‌رویه روستا-شهری، کاهش سهم مناطق روستایی از اقتصاد ملی، تخریب رو به تزاید منابع طبیعی، عدم برنامه‌ریزی صحیح و واقع بینانه و عدم سرمایه‌گذاری لازم اشاره کرد (رومیانی، ۱۳۹۲: ۴). یکی از مهمترین رهیافت‌های که اخیراً در اغلب کشورهای جهان مورد توجه قرار گرفته و حتی در برخی از این کشورها به اجرا درآمده و نتایج مثبتی در کاستن از چالش‌های توسعه روستایی به همراه داشته است، توسعه و گسترش انتقال‌های مالی برای استفاده از پتانسیل‌های منطقه‌ای در نیل به توسعه روستایی می‌باشد (همان: ۵). لذا امروزه رشد سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه مانند بنگلادش، هند، برزیل، تایلند، چین و نظایر آن توانسته است تا حدود زیادی بر مشکلات توسعه روستایی در این کشورها غلبه کند (چن و کورینک، ۲۰۱۰، ص. ۹۶۳-۹۸۷). بنابراین براساس رویکرد معیشت پایدار، سرمایه‌های شهری برای بهبود بخشی به شرایط محل زندگی خود در برگیرنده طیف وسیعی از سرمایه‌های طبیعی،

فیزیکی، انسانی، مالی و اجتماعی است (برنامه استراتژیک جهانی نگرانی^۲، ۲۰۰۵، ص. ۴). به طوری که در عصر سنتی، سرمایه اقتصادی، فیزیکی، و حتی نیروی انسانی، مهمترین نقش را در توسعه ایفا می‌کردند، بلکه در کنار این سرمایه‌ها (سرمایه اجتماعی) که مبتنی بر ویژگی‌های اجتماعی - فرهنگی جامعه است، توانسته است زمینه را برای بهره‌مندی و استفاده بهتر از دیگر سرمایه‌ها فراهم کند (بهندری^۳، ۲۰۱۰، ص. ۱۱). براساس گزارش^۴ (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی) ترتیبات نهادی، نقش‌ها و نهادهای تسهیل‌کننده روابط و تعامل برای فعالیت بهتر افراد و گروه‌ها در داخل ساختار جامعه به عنوان سرمایه اجتماعی، توانایی توسعه‌ای و مدیریتی آن را ارتقا بخشیده است. بنابراین، رابطه مناطق شهری و روستایی تنها در جریان مالی - پولی خلاصه نمی‌شود. بلکه نواحی شهری برای تامین مواد اولیه و خام وابسته به نواحی روستایی هستند (فن، کانگ و موکرچی^۵، ۲۰۰۵). از طرفی دیگر، بخش روستایی همچنین به عنوان یک نوار (بافر) محافظتی می‌تواند از تأثیرات نامناسب شوک‌های اقتصاد کلان در اقتصاد شهری تحت تأثیر قرار گیرد (بانگ جهانی^۶، ۲۰۰۱). علاوه بر این‌ها، ارتباطات بین بخش روستایی و شهری در برگیرنده جریان اطلاعاتی از قبیل فرصت‌های اشتغال و بازار و جریان‌های حرکتی بین روستا و شهر به صورت موقتی و پایدار و دائمی است. از این رو مناسبات روستا-شهری نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیت و شدت این تعاملات در طول زمان است (کاور^۶، ۲۰۰۷، ص. ۶). زیرا شناخت جامع این جریان‌ها بین مناطق شهری و روستایی در کشورهای در حال توسعه زمینه را برای تسهیل فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی فراهم کرده و به فرایند شکل‌های سرمایه اقتصادی - اجتماعی کمک کرده است (ژانگ و همکاران^۷، ۲۰۰۶). به عبارت دیگر، در کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته، افزایش تعاملات روستا-شهری در قالب سرمایه‌های خصوصی - خانوادگی با منشاء شهری به ارتقای توسعه ی روستاها کمک کرده و به ظرفیت‌سازی نهادهای

---

2. Concern Worldwide Strategic Plan

3. Bhandari

4. Organization for Economic Cooperation and Development

5. Fan , Kang and Mukherjee

6. Caur

7. Zhang et al.

محلی و منطقه‌ای، تامین زیرساخت‌ها، تسهیلات رفاهی منجر شده است (سازمان همکاری اقتصادی و توسعه^۱؛ ۲۰۱۱، ص. ۹-۱۱).

در ایران دولت به منظور دستیابی به توسعه روستایی، به هزینه های عمرانی توجه ویژه ای دارد و سرمایه گذاری های عمرانی از مهمترین ابزارهای دولت در زمینه توسعه روستایی به شما می آید. هدف سرمایه های مالی و عمرانی، بهبود زندگی مردم روستایی است. براساس اهداف برنامه های سالانه دولت به هر بخش از فعالیت ها، اعتباراتی تخصص می یابد و هزینه می شود. اعتبارات عمرانی تخصیص یافته به انواع سرمایه گذاری های عمرانی تبدیل می گردد که با هزینه کردن باید دست کم بخشی از مشکلات روستایی کاهش یابد یا از بین برود و سوی دیگر بستر سازی لازم برای عمران و توسعه روستاهای فراهم آید (شاطریان و گنجی پور، ۱۳۸۹، ص. ۱۳۶).

دهستان سنبل آباد در شهرستان ابهر، به واسطه قرارگیری در مسیر راه های ارتباطی تهران- زنجان، و داشتن توانمندی های زیادی در ایجاد استقرار کارخانه ها و صنایع تبدیل و تکمیلی باعث جذب سرمایه های مالی در این منطقه شده است و زمینه اشتغال زایی را برای بسیاری از مردم بومی فراهم کرده است. بنابراین امروزه به نظر می رسد با توجه به پائین بودن نرخ تمرکز سرمایه مالی در روستاهای ایران ضرورت تحقیق و بررسی اثربخشی این راهبرد جهت کاهش مشکلات نواحی روستایی ایران امری لازم و ضروری باشد که تزریق سرمایه مالی در مناطق روستایی می تواند سبب کاهش مهاجرت، کاهش بیکاری و فقر، افزایش پایگاه اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی، و غیره... در محدوده مورد مطالعه شود. بنابراین هدف از این پژوهش ارزیابی نقش سرمایه مالی شهری در توسعه روستایی از دیدگاه جامعه محلی در دهستان سنبل آباد (شهرستان ابهر) می باشد و به دنبال پاسخگویی به سوالات زیر می باشد:

آیا بین سرمایه مالی شهری و توسعه روستایی در محدوده مورد مطالعه رابطه معناداری وجود دارد؟

• جهت و شدت اثرگذاری سرمایه های مالی در روستاهای مورد مطالعه چگونه

می باشد؟

با توجه به اهمیت موضوع در چند سال اخیر مطالعات متعددی در کشور صورت گرفته است که در جدول جدول (۱) به تعدادی از آنها اشاره می‌شود.

جدول ۱. خلاصه‌ای از مطالعات انجام شده سرمایه مالی در روابط پیراشهری

محقق	عنوان	متغیرها
ترکمانی و جمالی مقدم (۱۳۸۷)	بررسی اثرات مستقیم و غیر مستقیم سرمایه گذاری های عمرانی دولت بر رشد بهره وری کل و فقرزدایی در مناطق روستایی ایران	با استفاده از روش های توصیفی و تحلیلی به این نتیجه رسیده اند که کشش های فقر روستایی نسبت به سرمایه گذاری در توسعه و عمران روستایی بیش از سایر سرمایه گذاری های عمرانی دولت در امور روستایی بوده است ، اما سرمایه گذاری در این زمینه بر رشد بهره وری کل عوامل تأثیری مثبت ندارد. سرمایه گذاری در زمینه جاده سازی بر فقر روستایی مؤثر است و از این لحاظ، دررتبه دوم قرار دارد . رتبه بعد، به سرمایه گذاری در تحقیقات کشاورزی اختصاص دارد که تأثیر آن بر رشد بهره وری کل نیز مثبت بوده است. بر اساس نتایج محاسبات، تأثیر بیشتر انواع سرمایه گذاری های عمرانی دولت بر فقر روستایی به صورت مستقیم است.
شاطریان و گنجی پور (۱۳۸۸)	تأثیرات سرمایه گذاری های عمرانی در توانمندسازی روستاها (مطالعه موردی: روستاهای بخش ابوزیدآباد شهرستان کاشان)	با استفاده از روش های توصیفی- تحلیلی و میدانی به این نتیجه رسیدند که همبستگی و رابطه معناداری میان میزان سرمایه گذاری عمرانی و توانمندسازی روستاها وجود ندارد و بعد از گذشت ۳۰ سال از برنامه ریزی و اجرای برنامه های عمرانی بعد از انقلاب، جامعه روستایی چونان تابعی از تحولاتی پنداشته می شود که در سطوح بالاتر رخ می دهند. بنابراین هنوز روستاییان نقش تعیین کننده ای برای خود قابل نیستند و همین امر باعث می گردد تا نوسان در سرمایه گذاری ها، مسائل اجتماعی به ویژه توانمندسازی روستاها را چندان متأثر نسازد.
شمس الدین و همکاران (۱۳۹۰)	تحلیلی جغرافیایی بر جریانات متقابل روستایی- شهری، مطالعه موردی: مرودشت و روستاهای پیرامونی	با استفاده از روش های توصیفی- تحلیل به این نتیجه رسیده اند که مرودشت به عنوان یک شهر میانی و قطبی بزرگ به لحاظ تجمع امکانات، سرمایه و نیروی انسانی در منطقه ضمن تسلط و برتری نسبی بر ناحیه دارای ارتباطی دو سویه با نقاط روستایی پیرامون خود می باشد. به طوری که با ارائه خدمات و تسهیلات معیشتی- رفاهی مورد نیاز روستاهایی حوزه نفوذ خود و نیز خرید محصولات تولیدی روستاییان، ضمن فراهم نمودن شرایط رشد و پویایی

متغیرها	عنوان	محقق
روستاها موجب ایجاد تغییرات کالبدی - فضایی در آنها را سبب شده است.		
با استفاده از روش‌های توصیفی - تحلیلی و میدانی به این نتیجه رسیدند که از مجموع ۱۵ مورد پیوند روستایی - شهری مورد بررسی در این منطقه، ۱۰ مورد آن در قالب سه عامل اثرگذار مورد اشاره شهر، دارای رابطه معناداری و از نوع مثبت با سطوح توسعه روستایی بوده‌اند و از این رو مجموع نتایج حاکی از نقش مثبت و زایای شهر زاهدان بر سطوح توسعه روستایی منطقه است	پیوندهای روستایی - شهری زهدان و توسعه نواحی روستایی (مطالعه موردی، شهرستان زاهدان)	خوبفکر برآبادی و قریشی (۱۳۹۱)
با استفاده از روش‌های توصیفی - تحلیل و میدانی به این نتیجه رسید که از دیدگاه ساکنین محلی توسعه گردشگری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی توسعه روستایی را به دنبال داشته است. براساس دوره‌های قبل و بعد، بیشتر سرمایه‌گذاری انجام گرفته در دوره‌های بعد انجام گرفته است و زمینه را برای جذب سرمایه‌گذاری در گردشگری (خانه‌های دوم) فراهم کرده است. و در نهایت بیشتر سرمایه‌گذاری‌های انجام گرفته شهری در توسعه گردشگری در ساخت خانه‌های چند طبقه و توسعه باغات خانوادگی صورت پذیرفته است.	ارزیابی نقش جریان سرمایه - های شهری - روستایی در توسعه پایدار گردشگری (مطالعه موردی: دهستان حصار ولیعصر - شهرستان بوئین زهرا)	رومیانی (۱۳۹۲)
یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که میانگین معیارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به‌کارگرفته‌شده بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است؛ بنابراین، سرمایه‌گذاری توانسته است زمینه را برای بهبود اشتغال‌زایی، درآمدزایی، مشارکت و همکاری و کاهش مهاجرت فراهم کند و توسعه پایدار را در محدوده مورد مطالعه به‌همراه داشته باشد. این یافته نشان می‌دهد که روستا با تحولات گسترده‌ای در زیرساخت و پروژه‌های عمرانی روبه‌رو بوده‌اند.	سرمایه‌گذاری خانوادگی با منشأ شهری؛ راهبردی برای توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی: دهستان صائین قلعه شهرستان ابهر)	رومیانی و همکاران (۱۳۹۶)
نتایج نشان می‌دهد که شکاف دسترسی بین مناطق شهری و روستایی با ساخت زیرساخت‌های با ظرفیت بالا در منطقه مورد مطالعه روستاهای اسپانیا تقویت شد، تکمیل شبکه این وضعیت را متعادل کرد و امکان دسترسی عادلانه‌تر به خدمات اساسی، کالاها و فرصت‌ها را فراهم کرده است با این حال، این بهبودها برای معکوس کردن اینرسی عقب ماندگی اولیه مناطق روستایی و کاهش معایب	اثرات افتراقی بلندمدت سرمایه‌گذاری زیرساخت های حمل و نقل در مناطق روستایی	گونزالس و نوگوتس (۲۰۱۹)

متغیرها	عنوان	محقق
اجتماعی-اقتصادی آنها در برابر مناطق شهری کافی نبوده است.		
نتایج نشان داد که بازده سرمایه‌گذاری انرژی، برای درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها در پوشش هزینه‌های عملیاتی فعلی کافی نیست، که نشان‌دهنده بازده منفی سرمایه‌گذاری است. برعکس، تولید برق دیزلی در این مناطق به دلیل تقاضای کم و ناپیوسته برای نیرو مناسب‌تر به نظر می‌رسد.	اهمیت سرمایه‌گذاری‌های محلی با سرمایه‌گذاری مشترک اتحادیه اروپا در زمینه منابع انرژی تجدیدپذیر در مناطق روستایی لهستان	تسوچیا، سوی و گتو ^(۲۰۲۰)
نتایج نشان می‌دهد که شرکت‌های کوچک و متوسط خارج از مناطق روستایی با محدودیت‌های مالی، کمبود پرسنل واجد شرایط، و رقابت قوی که موانع مربوطه برای سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه توسط شرکت‌های KIBS-t است. برعکس، ما این ادعا را که شرکت‌های کشاورزی-غذایی عمدتاً به سمت نوآوری محصول و فرآیند معطوف هستند مخالفت می‌کنیم: آنچه در کنار هم قرار می‌گیرد نوآوری محصول و سازمانی است.	عوامل تعیین‌کننده سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های نوآورانه توسط شرکت‌های کشاورزی و صنایع غذایی در مناطق روستایی: یک تحلیل اکتشافی	پیون و فیلگوئیرا ^(۲۰۲۰)
مطالعات تجربی تأیید مثبت فرضیه تحقیق را که «بیشترین فعالیت سرمایه‌گذاری در زمینه پروژه‌های محلی با تأمین مالی مشترک از بودجه اتحادیه اروپا، مربوط به توسعه RES در مناطق روستایی، ممکن است به شهرداری‌هایی نسبت داده شود و عمدتاً انجام می‌دهند. توابع کشاورزی، واقع در شرق لهستان». پتانسیل درآمدی و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری خود شهرداری‌ها برای کسب وجوه اتحادیه اروپا که در تأمین مالی RES استفاده می‌شود، از اهمیت زیادی برخوردار است.	سرمایه‌گذاری در منابع انرژی تجدیدپذیر در واحدهای اساسی دولت محلی در مناطق روستایی	استاندار کوزرا و ساتولا ^(۲۰۲۱)

منبع: نگارندگان با استفاده منابع قابل دسترس، ۱۳۹۸

۲. روش تحقیق

قلمرو مکانی این تحقیق، روستاهای دهستان سنبل‌آباد از توابع شهرستان ابهر است که مورد بررسی قرار گرفته‌اند. نوع تحقیق کاربردی، روش مورد استفاده توصیفی-تحلیلی و برای گردآوری داده‌ها از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه، مشاهده، مصاحبه) بهره

2. Tsuchiya Swai & Goto
3. Peón & Filgueira
4. Standar Kozera & Satola

گرفته شده است. جامعه آماری این تحقیق براساس مرکز آمار کشور در ۱۳۹۵ برابر با ۲۳۸۱ خانوار محاسبه شده است. در نهایت برای صرفه جویی در وقت و هزینه ها، از فرمول اصلاح شده ی کوکران استفاده شد، که طریق آن ۱۸۱ خانوار به عنوان نمونه انتخاب شده اند. جهت انتخاب نمونه به صورت تصادفی بین خانوارها پخش و توزیع شده است تا اصل فرصت برابر بین خانوارها به طور مساوی رعایت شود.

بر این اساس و به منظور دستیابی به نتایج مطلوب، پرسشنامه‌ای جهت بررسی وضعیت سرمایه‌های صورت گرفته توسط خانوارها در ۲۹ مؤلفه در چهار شاخص (سرمایه گذاری مالی در خدمات، صنعت، کشاورزی و زیرساخت‌ها) در محدوده مورد مطالعه تدوین گردیده است (جدول ۲) در ادامه تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده از آزمون های توصیفی و استنباطی (تک نمونه ای، رگرسیون چند متغیره) و برای رتبه بندی روستاها، از مدل ویکور بهره گرفته شده است و در نهایت برای انتخاب متغیرها و شاخص‌های تحقیق، از دو بعد سرمایه مالی و توسعه روستایی استفاده شد که ابعاد سرمایه مالی شامل شاخص‌های سرمایه (خدمات، صنعت، کشاورزی و زیرساخت‌ها) و ابعاد توسعه روستایی نیز مشتمل بر شاخص‌ها (اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و محیطی- کالبدی) می‌باشد.

جدول ۲. شاخص‌ها و متغیرهای بکار گرفته شده در تحقیق

گونه‌ها	شاخص‌ها	بعد
افزایش جریان مبادلات اقتصادی (پول، کالا و...) به داخل ناحیه روستایی، انتقال سرمایه ساکنین شهرها به منظور راه اندازی کسب و کار جدید در روستا، سرمایه‌گذاری در بخش خدمات (رستوران، حمل و نقل مسافر، خرده فروشی و...)، سرمایه‌گذاری در توسعه امکانات رفاهی- خدماتی در جاذبه‌ها گردشگری، سرمایه‌گذاری مالی در مناطق روستایی و دارای استعداد گردشگری، سرمایه گذاری در تعاون‌ها برای ارائه خدمات بهتر، سرمایه گذاری در بیمه محصولات زراعی و دامی	۱ ۳ ۴	توسعه روستایی
سرمایه گذاری در ماشین‌آلات و وسایل نقلیه کشاورزی، سرمایه گذاری در کارگاه‌های تولیدی و تبدیلی، سرمایه‌گذاری در صنایع دستی محلی (مانند سفال سازی و گلیم بافی، فرش بافی)، سرمایه گذاری در ماشین‌آلات برای صرفه جویی ناشی کاهش انرژی،	۳	توسعه روستایی

بعد	شاخص‌ها	گروه‌ها
توسعه روستایی	زیرساخت و	سرمایه‌گذاری در ساخت خانه‌های جدید مانند خانه‌های دوم، سرمایه‌گذاری در انتقال آب به مزارع و باغات، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های مناسب (برق، جاده و جز آن)، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های دامداری و مرغداری، سرمایه‌گذاری در ایجاد تاسیسات در مزرعه (انبار، محل استراحت کارگران...)، اعتماد متقابل روستائیان به سرمایه‌گذاران شهری در بهبود زیرساخت‌ها، سرمایه‌گذاری کارگاه‌های بسته بندی تولیدات کشاورزی و دامی، سرمایه‌گذاری در افزایش زیر کشت بدلیل استفاده از آبیاری بارانی در واحد سطح، سرمایه‌گذاری برای فروش تولید محصولات کشاورزی
	کشاورزی	سرمایه‌گذاری در افزایش تولیدات شیلات، سرمایه‌گذاری در دامداری و مرغداری‌ها، سرمایه‌گذاری در بهبود روشهای کشاورزی و دامداری و استفاده بهینه از منابع تولید، سرمایه‌گذاری در پرورش قارچ و بسته بندی کردن، سرمایه‌گذاری در گاوداری شیری و پرواربندی، سرمایه‌گذاری در تنوع کشت محصولات کشاورزی، سرمایه‌گذاری در بهبود مراحل کشت
	اقتصادی	گسترش امکانات خدماتی و رفاهی در روستا، بهبود زیرساخت‌های خدماتی و زیربنایی، توسعه فعالیت‌های کارآفرینی در روستا، سرمایه‌گذاری در مشاغل سنتی، تنوع‌بخشی به منابع درآمدی خانوار و افزایش میزان آن، سرمایه‌گذاری در نهادهای جدید (سموم و بذر اصلاح) شده در کشاورزی،
	اجتماعی و فرهنگی	رضایت از خدمات بهداشتی و تسهیلاتی، رضایت از عملکرد نهادها و تعاونی‌های روستایی، مشارکت در تامین هزینه‌های عمومی، همیاری در تامین هزینه‌های خدمات
	محیطی-کابدی	توسعه زیرساخت‌های ارتباطی جاده‌ای، رضایت از کیفیت شبکه معابر در روستا، راههای جلوگیری از تخریب زیبای‌های طبیعی، راههای جلوگیری از تخریب مراتع و زیست‌گاه‌های حیات وحش، رضایت از کیفیت آب شرب، آلودگی محیطی در روستا.

ماخذ: رومیانی، ۱۳۹۲: ۱۶۸؛ شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۰: ۸۶؛ خوبفکری برآبادی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۴۶-

مدل VIKOR

ویکور یک روش MCDM توافقی است که توسط آپریکوویچ و زنگ توسعه یافت (Wei, Lin:2008). که بر مبنای روش ال پی متریک^۱ توسعه یافته است.

$$L_{pi} = \left\{ \sum_{j=1}^n [w_j (f_j^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)]^p \right\}^{1/p}$$

$$1 \leq p \leq +\infty; i = 1, 2, \dots, I.$$

این روش می‌تواند یک مقدار بیشینه مطلوبیت گروهی برای اکثریت و یک کمینه تأثیر انفرادی برای مخالفت را فراهم نماید. مراحل این روش شامل گام‌های ذیل است (Wei, Lin:2008):

اولین مرحله در این مدل ارائه شاخص‌های بکار رفته در تحقیق مورد نظر می‌باشد.

محاسبه مقادیر نرمال شده

فرض می‌کنیم m گزینه و n معیار داریم. گزینه‌های مختلف i به عنوان x_i مشخص شده‌اند. برای گزینه j رتبه جنبه j ام به‌عنوان x_{ij} مشخص شده است و برای سایر گزینه‌ها نیز همین‌طور. ارزش و مقدار معیار j ام است. برای فرایند نرمال سازی مقادیر، جایی که x_{ij} ارزش اصلی گزینه i ام و بعد j ام است:

$$f_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^n x_{ij}^2}}, i = 1, 2, \dots, m; \quad j = 1, 2, \dots, n$$

تعیین بهترین و بدترین هریک از مقادیر در هر معیار را شناسایی می‌کنیم و به ترتیب f_j^* و f_j^- می‌نامیم.

$$f_j^* = \text{Max } f_{ij}, i = 1, 2, \dots, m$$

$$f_j^- = \text{Min } f_{ij}, j = 1, 2, \dots, n$$

جایی که f_j^* بهترین راه حل ایده آل مثبت برای معیار f_j^* و بدترین راه حل ایده آل منفی برای معیار f_j^- است.

اگر تمامی f_j^* را به هم پیوند بزنیم یک ترکیب بهینه خواهیم داشت که بیشترین امتیاز را خواهد داد که در مورد f_j^- نیز همین طور است.

تعیین وزن معیارها

اوزان معیارها، برای بیان اهمیت روابط آنها محاسبه می شود. که در این مقاله از روش AHP برای وزن دهی به معیارها استفاده شده است.

محاسبه فاصله گزینه‌ها از راه حل ایده آل

این مرحله محاسبه فاصله هر گزینه از راه حل ایده آل و سپس حاصل جمع آنها برای ارزش نهایی بر اساس روابط ذیل است:

$$S_i = \sum_{j=1}^n w_j (f_j^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)$$

$$R_i = \text{Max } [w_j (f_j^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)]$$

جایی که S_i بیانگر نسبت فاصله گزینه i از راه حل ایده آل مثبت (بهترین ترکیب) و R_i بیانگر نسبت فاصله گزینه i از راه حل ایده آل منفی (بدترین ترکیب) می باشد. برترین رتبه بر اساس ارزش S_i و بدترین رتبه بر اساس ارزش R_i بدست می آید. به عبارت دیگر S_i و R_i به ترتیب همان L_{1i} و $L_{\bullet i}$ در روش الپی متریک هستند.

محاسبه مقدار ویکور Q_i

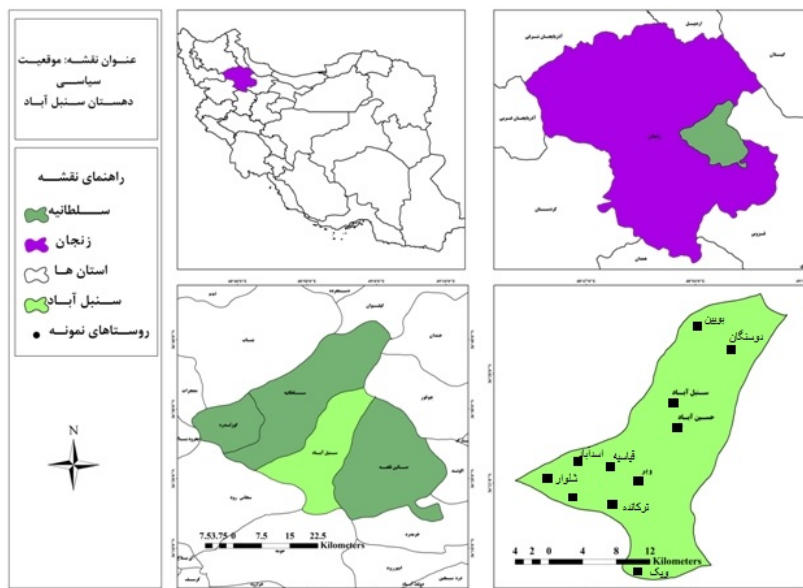
این مقدار برای هر یک از i ها به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$Q_i = v \left[\frac{S_i - S^*}{S^- - S^*} \right] + (1 - v) \left[\frac{R_i - R^*}{R^- - R^*} \right]$$

در این مرحله بر اساس مقادیر Q_i محاسبه شده در گام قبل، گزینه‌ها را رتبه‌بندی کرده و تصمیم‌گیری می‌گردد.

۳. محدوده و قلمرو پژوهش

منطقه مورد مطالعه یکی از دهستان‌های شهرستان ابهر در استان زنجان می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل ۱۱ روستایی دهستان سنبل آباد (شکل ۱)، از توابع شهرستان ابهر (استان زنجان) می‌باشد که تعداد خانوارهای ساکن در این دهستان طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن از ۲۰۵۰ خانوار در سال ۱۳۸۵ به ۲۳۸۱ خانوار در سال ۱۳۹۰ رسیده است.

شکل ۱. موقعیت روستاهای نمونه سنبل آباد در شهرستان ابهر و استان زنجان

۴. مبانی نظری

در چند دهه اخیر روابط و مناسبات روستایی - شهری در کشورهای در حال توسعه با توجه به بهبود زیرساخت‌های ارتباطی و فناوری‌های نوین به سرعت در حال دگرگونی بوده است، به گونه‌ای که امروزه شرایط موجود در سکونتگاه‌های روستایی و شهری بیشتر از اینکه از ویژگی‌های درونی آنها متأثر باشد، به شدت تحت تاثیر کم و کیف مناسباتی است که در زمینه‌های مختلف بین آنها وجود دارد (لینچ، ۲۰۰۵؛ رضوانی و شیخی، ۱۳۸۶، ص. ۱۷). به عبارت دیگر، تحولات صورت گرفته در برقراری مناسبات دائمی و ارائه خدمات اقتصادی و برخورداری از مزایای شهری به حیات و پایداری سکونتگاه‌های روستایی در طی قرن‌ها کمک کرده است (قدیری معصوم، ۱۳۸۶، ص. ۱۲). در همین رابطه، پاتر و دیگران معتقدند که ماهیت و اهمیت مبتنی بر این روابط، هم در طول زمان و هم در فضاها پیوسته در حال تغییر است و بیشتر با جریان‌ها و حرکات پیچیده جمعیت، کالا، منابع مالی، ایده‌ها و اطلاعات مشخص می‌شود (لینچ، ۱۳۸۶، ص. ۴۶). از این رو سازمان ملل در سال ۲۰۰۴ موضوع روز جهانی اسکان را چنین نامید: شهرها، موتور توسعه روستایی‌اند (برآبادی و همکاران، ۱۳۹۰، ص. ۱۱۹). بنابراین، امروزه در علم اقتصاد انواع سرمایه‌ها به چهار شکل اصلی (سرمایه انسانی، اجتماعی، فیزیکی و مالی دسته بندی می‌شوند) باگاواتولا و همکاران^۶، ۲۰۱۰، ص. ۲۴۵-۲۶۰؛ کیسی و همکاران^۷، ۲۰۰۸، ص. ۳۸۸-۳۹۹ که ما در این تحقیق بر سرمایه مالی تمرکز کرده ایم.

سرمایه‌های مالی (اقتصادی)

سرمایه‌های مالی به مجموعه وجوه نقدی و یا ثروتی که قابلیت انباشت یا سرمایه‌گذاری باشد، می‌گویند. به عبارت دیگر، بطور کلی سرمایه مالی به ذخیره و افزایش ثروت و اموال جامعه منجر می‌شود، بویژه که به منظور راه اندازی یا حفظ یک کسب و کار بکار گرفته می‌شود این نوع سرمایه‌ها از دیدگاه آدام اسمیت و مارکس جزء سرمایه‌های در گردش تلقی می‌شود که پشتوانه سرمایه‌های ثابت بوده و به دلیل خاصیت در جریان بودن آن وابستگی بسیار

6. Bhagavatula et al

7. Kiss et al

زیادی به شرایط سیاسی و اقتصادی منطقه دارد. به همین دلیل، آدام اسمیت در کتاب "سرمایه ملل" می‌گوید که با افزایش بی‌عدالتی و فساد، سرمایه‌های در گردش از عالیت بازمانده و بصورت دفینه نمود می‌یابد که این امر نشانگر اضمحلال اقتصاد و ضعف مدیریت بوده و اقتصاد کشور را دچار بحران می‌کند (کاظمی، ۱۳۹۰، ص. ۲۱)، از سویی دیگر، سرمایه‌های مالی با رشد ارتباطات و فن‌آوری در عصر کنونی قابلیت تحرک بیشتری پیدا کرده و از طریق جهانی شدن اقتصاد و ارتباطات، شبکه‌های مالی در جهان شکل گرفته است که از طریق آن سرمایه‌ها می‌تواند به آسانی از نقطه‌ای به دیگر نقاط منتقل گردد (گیسفورد^۸، ۱۹۹۵، ص. ۱۷۶). بنابراین این جریان می‌تواند اشکال سه‌گانه مختلفی داشته باشد: الف- سرمایه می‌تواند از طریق بانک‌ها و موسسات مالی شهری و روستایی در قالب اعتباراتی که در اختیار کشاورزان و شاغلین روستایی قرار داده می‌شود، باشد. ب- سرمایه‌گذاری در توسعه فعالیت‌های فردی- خانوادگی و صنایع روستایی از طریق بخش خصوصی یا دولتی یا پروژه‌های اهدایی باشد. ج- ممکن است به شکل پول‌هایی که از طرف ساکنان شهر برای اقوام ساکن در روستا حواله می‌شود، باشد (رومیانی و همکاران، ۱۳۹۶، ص. ۲۳). این جریان‌ها بین مناطق شهری و روستایی در کشورهای در حال توسعه می‌تواند منجر به تسهیل فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی شود و به تشکیل سرمایه اقتصادی و اجتماعی کمک کند (ژانگ و همکاران^۹، ۲۰۰۶). به همین دلیل پارادایم‌های جدید توسعه، شبکه‌ها و جریان‌ها را در نظر می‌گیرد، چراکه جریان‌ها و پیوندهای بین نواحی روستایی و شهری مهم است (سعیدی، ۱۳۸۵، ص. ۳۴).

از دیدگاه مادولا (۱۹۹۸) تلاش‌های کشاورزان در منطقه سوکامالند تانزانیا در به دست آوردن جابجایی و باردهی محصول کشاورزی ستودنی است. این موضوع انگیزه مهمی را برای کار کشاورزی فراهم آورد و باعث شده است که حدود ۴۰ درصد سرمایه‌گذاران و کارفرمایان، سرمایه اولیه خود را از کشاورزی به دست آورده‌اند (رومیانی و همکاران، ۱۳۹۶، ص. ۳۱). در بنگلادش مطالعه افسر^{۱۰} (۱۹۹۹) نشان داد که پیشرفت ارتباطات و حمل‌ونقل زمینه

8. Gaisford

9. Zhang et al

10. Afsar

افزایش انتقال سرمایه مالی به مناطق روستایی را فراهم می کند. از دیدگاه لینچ^۱ (۱۳۸۶)، سرمایه مالی روستایی، می تواند نقش مهمی در بهبود ارتباطات اقتصادی- اجتماعی و تقویت روابط بازاری و ارتقای نقش تولیدی روستاها داشته باشد. بنابراین در مناطق روستایی فقیر، که هم سرمایه فیزیکی و هم منابع سرمایه انسانی نسبتاً کمیاب هستند، سرمایه مالی نقش مهمی را ایفا می کند. به طوری که با کمک به افراد در به دست آوردن اطلاعات کافی از بازار، کاهش هزینه های مبادله و ارتقای همکاری را فراهم می کند. بنابراین با کاهش فشار مالی از طریق استقراض متقابل بین اقوام و دوستان، پر کردن خلأهای مالی در مناطق روستایی به عنوان حامل سرمایه غیررسمی و کاهش محدودیت های اعتباری کشاورزان با ارائه تضمین های غیررسمی و ایجاد انگیزه پایدار برای کاهش یا حتی حذف فقر طولانی مدت را به وجود می آورد (یو، ژانگ و پانگ، ۲۰۲۲، ص. ۲).

جدول ۱. دیدگاه های مرتبط انتقال سرمایه مالی در روابط شهر و روستا

دیدگاه ها	محققان	یافته ها
توسعه	کلانتری (۱۳۸۰، ص. ۲۲۳)	هر منطقه، شبکه ای به هم پیوسته از روابط اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی است که از طریق روابط بین نقاط روستایی و شهری شکل می گیرد و سبب انتقال سرمایه های مالی از مرکز شهری به روستاها می شود
نظریه وابستگی	سعیدی (۱۳۸۵، ص. ۱۲۹): پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی (۱۳۹۰، ص. ۲۴۰)	جریان انتقال ثروت و منابع مالی عمدتاً از نواحی روستایی به مناطق شهری است؛ اما با ایجاد پیوستگی بازاری مناسب در سطح محلی و منطقه ای همراه با سیاست های تشویقی، به رشد و توسعه روستایی سرعت داده می شود.
اقتصادی	پسالتوپولس و تامسون ^۲ (۲۰۱۱)	ایجاد اشتغال به طور مستقیم و غیرمستقیم با مراحل سرمایه گذاری در ارتباط است. اقدام به سرمایه گذاری از طریق افزایش و ایجاد ظرفیت انطباقی و سازگاری می تواند به فرایند افزایش تولید و بهره وری عوامل تولید منجر شود.
برنامه ریزی منطقه ای	فن، کونگ و مخریج ^۱ (۲۰۰۵، ص. ۲)؛ رینی ^۲ (۲۰۱۲)	سکونتگاه های شهری و روستایی اجزای به هم پیوسته ای هستند که در جنبه های اقتصادی، مالی و اجتماعی ارتباط متقابل دارند که در حالت ایده آل، باید منابع توسعه از قبیل سرمایه، نیروی کار، ایده ها و نظایر آن

1. Lynch

2. Psaltopoulos & Thomson

دیدگاه‌ها	محققان	یافته‌ها
		<p>به‌طور آزادانه بین این دو بخش در حرکت باشند و بازده نهایی عوامل تولید باید به‌طور عادلانه بین این دو بخش توزیع شود.</p> <p>جریان یافتن سرمایه‌ها بین مناطق توسعه یافته و در حال توسعه عمدتاً از طریق جریان سرمایه مبتنی بر اعتبارات مستقیم، کمک‌های فنی برای ارتقای صنعتی، انتخاب بخش‌ها و زمینه‌های خاص برای سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های توسعه است که توانسته است با تغییرات نهادی و بهبود توسعه انسانی همراه شده و به کاهش فقر در نواحی مقصد کمک کند.</p>
قطب رشد	قره‌باغیان (۱۳۸۱)، ص. ۲۹۶؛ صباغ‌کرمانی (۱۳۸۰)، ص. ۷؛ میشی ^۲ (۱۹۷۱)، صص. ۴-۳	<p>رابطه مناطق شهری و روستاهای پیرامون آن‌ها می‌تواند با توجه به جریان متقابل کالا و سرمایه و دیدگاه‌ها، به توسعه مناطق روستایی منجر شود که از آن با عنوان اثر رخنه یا «اثر انتشار تدریجی» و «اثر قطبی شدن» یاد می‌شود.</p>
نظریه مرکز-پیرامون	سالتوپولس و تامسون (۲۰۱۱)، صص. ۵۱-۵۰	<p>روستاهای واقع در «مرکز» با مواردی از قبیل تراکم بالای جمعیت، مجاورت زیاد با بازارهای اصلی، وابستگی کم به کشاورزی و دارا بودن پایه‌های اقتصادی متنوع با فرآیند انطباق آرام مشخص می‌شوند. از طرف دیگر، مناطق روستایی «پیرامونی» با ویژگی‌هایی از قبیل انزوای شدید، جمعیت، نارسایی زیرساختی، وابستگی زیاد به کشاورزی مشخص شناخته می‌شوند و با فرآیند تعدیل ساختاری مهمی مواجه هستند؛ برای مثال، هدف سیاست توسعه منطقه‌ای در یونان (کشوری که با وجود دوری و انزوای نواحی روستایی، به‌شدت به کشاورزی وابسته است) بهبود اشتغال منطقه‌ای، بازتوزیع و تنوع‌بخشی به پایه‌های اقتصاد منطقه-ای، ارتقای رقابت‌پذیری از طریق سازگاری و انطباق با نوآوری و فناوری در همه مراحل تولید است. این کشور، برای پروژه‌های سرمایه-گذاری در بخش‌های صنعت و خدمات اقدام به همکاری ناحیه‌ای کرده است تا زمینه را برای انگیزه‌های سرمایه‌گذاری فردی در توسعه ایجاد کند و به پایداری رشد بخش‌های غیرکشاورزی کمک کند.</p>

2. Fan, Kang & Mukherjee

3. Rinne

4. Miyoshi

بنابراین، رابطه مناطق شهری و روستایی تنها در جریان مالی - پولی خلاصه نمی شود؛ بلکه نواحی شهری نیز برای تأمین مواد اولیه و خام وابسته به نواحی روستایی هستند. به عبارت دیگر، مصرف کنندگان شهری منافع زیادی از تأمین غذای ارزان و پایدار از مناطق روستایی دارند (فن و همکاران، ۲۰۰۵، ص. ۲). افزون بر این، بخش روستایی نیز به عنوان نواری (بافر) محافظتی در مقابل تأثیرهای نامناسب شوک های اقتصاد کلان بر اقتصاد شهری قرار می گیرد (بانک جهانی^۱، ۲۰۰۱). علاوه بر این، ارتباطات بین بخش روستایی و شهری دربرگیرنده جریان اطلاعات از قبیل فرصت های اشتغال و بازار و حرکت جمعیتی بین روستا و شهر به صورت موقتی و دائمی است؛ از این رو، مناسبات روستا - شهری نیازمند بررسی های جامع با هدف فهم تغییر در ماهیت و شدت این تعاملات در طول زمان است (کور^۲، ۲۰۰۷، ص. ۶)؛ البته، در این تحقیق دیدگاه های اقتصادی و وابستگی در زمینه های مختلف جریان های مالی و پولی، از شهر به روستا مدنظر است.

۵. یافته های تحقیق

از ۱۸۱ نفر فرد پاسخگو ۵۵/۹ درصد پاسخ دهندگان مرد و ۴۴/۱ درصد زن بوده اند. که ۵۵/۷ درصد پاسخگویان سن بین ۳۱ تا ۴۰ سال را دارا بوده اند که بیشترین عدد را نشان می دهد. و بیشترین سطح سواد مربوط به دوره ابتدایی با ۹/۳۷ درصد بوده است. همچنین بیشتر سرمایه های شهری که در مناطق مورد مطالعه صورت گرفته است از شهرهای تهران و زنجان بوده اند.

جهت بررسی نقش سرمایه های مالی شهری در بهبود شرایط توسعه روستاهای نمونه تحقیق در شاخص های مختلف از آزمون t تک نمونه ای برای مشخص کردن میزان اثر گذاری هر یک از مؤلفه ها در روستاها مورد مطالعه بهره گرفته شد و سپس از طریق آزمون رگرسیون چند متغیره به دنبال مشخص کردن میزان اثرگذاری هر یک از شاخص ها در توسعه روستایی پرداخته شد. یافته های آزمون t تک نمونه ای نشان می دهد که بین تمام مؤلفه های

---

1. World Bank

2. Kaur

شاخص‌ها رابطه‌ی معناداری و مثبتی وجود دارد که نشان دهنده اثرات مثبت سرمایه‌های مالی شهری در شاخص‌های توسعه روستایی در محدوده مورد مطالعه می‌باشد. لذا برای تمامی مولفه‌ها میانگین بالاتر از حد مطلوبیت عددی (۳) بوده است بنابراین، تفاوت معناداری در سطح آلفا ۰/۰۱ قابل مشاهده بوده و تفاوت آنها از مطلوبیت عددی مورد آزمون نیز عمدتاً به شکل مثبت ارزیابی و برآورد شده است.

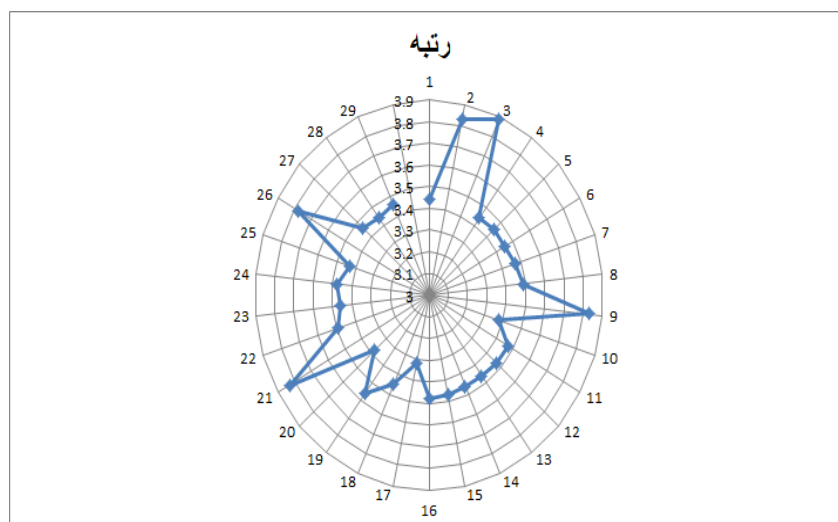
جدول ۴. آزمون t تک نمونه‌ای شاخص سرمایه مالی با منشاء شهری

مطلوبیت عددی سرمایه های صورت گرفته در روستاها = ۳						
تفاوت از حد مطلوب	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	میانگین	گویه‌ها	شاخص
۱/۴۴۱	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۸/۷۲۷	۳/۴۴	افزایش جریان مبادلات اقتصادی (پول، کالا و...) به داخل ناحیه روستایی	سرمایه مالی در بخش خدمات
۰/۸۲۷	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۵/۲۵۲	۳/۸۳	انتقال سرمایه ساکنین شهرها به منظور راه اندازی کسب و کار جدید	
۰/۸۸۸	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۷/۵۳۵	۳/۸۹	سرمایه‌گذاری در توسعه امکانات رفاهی- خدماتی در جاذبه‌ها گردشگری	
۱/۴۳۶	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۶/۶۳۱	۳/۴۴	سرمایه‌گذاری در بخش خدمات (رستوران، حمل و نقل مسافر، خرده فروشی و...)	
۱/۴۴۷	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۸/۸۲۸	۳/۴۵	سرمایه‌گذاری مالی در مناطق روستایی و دارای استعداد گردشگری	
۱/۴۶۹	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۲۷۹	۳/۴۷	سرمایه گذاری در تعاون‌ها برای ارائه خدمات بهتر	
۱/۴۹۲	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۸۰۷	۳/۴۹	سرمایه گذاری در بیمه محصولات زراعی و دامی	
۰/۸۳۲	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۴/۵۰۲	۳/۸۳	سرمایه گذاری در ماشین‌آلات و وسایل نقلیه کشاورزی	سرمایه مالی در بخش صنعت
۰/۳۸۰	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۴/۸۱۷	۳/۳۸	سرمایه گذاری در کارگاه‌های تولیدی و تبدیلی	
۱/۴۶۹	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۲۷۹	۳/۴۷	سرمایه‌گذاری در صنایع دستی محلی (مانند سفال سازی و گلیم بافی، فرش بافی)	
۱/۴۶۹	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۷/۲۷۹	۳/۴۷	سرمایه گذاری در ماشین‌آلات برای صرفه جویی ناشی کاهش انرژی	
۰/۸۷۷	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۵/۸۷۲	۳/۸۸	سرمایه‌گذاری در ساخت خانه‌های جدید مانند خانه‌های دوم	سرمایه مالی در بخش مسکن

مطلوبیت عددی سرمایه های صورت گرفته در روستاها = ۳							
تفاوت از حد مطلوب	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	میانگین	گویه ها	تخصص	
۱/۴۶۴	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۱۵۹	۳/۴۶	سرمایه گذاری در انتقال آب به مزارع و باغات		
۱/۴۶۹	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۷/۲۷۹	۳/۴۷	سرمایه گذاری در زیرساخت های مناسب (برق، جاده و جز آن)		
۱/۴۸۰	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۵۳۳	۳/۴۸	سرمایه گذاری در زیرساخت های دامداری و مرغداری		
۱/۰۲۸	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۹/۹۱۸	۳/۰۳	سرمایه گذاری در ایجاد تاسیسات در مزرعه (انبار، محل استراحت کارگران...)		
۱/۴۴۷	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۸/۸۲۸	۳/۴۵	اعتماد متقابل روستائیان به سرمایه گذران شهری در بهبود زیرساخت ها		
۱/۴۴۱	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۸/۷۲۷	۳/۵۶	سرمایه گذاری کارگاه های بسته بندی تولیدات کشاورزی و دامی		
۰/۳۸۰	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۴/۸۱۷	۳/۳۸	سرمایه گذاری در افزایش تولیدات شیلات		سرمایه مالی در کشاورزی
۰/۸۳۲	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۴/۵۰۲	۳/۸۳	سرمایه گذاری در دامداری و مرغداری ها		
۱/۴۹۲	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۸۰۷	۳/۴۹	سرمایه گذاری در بهبود روشهای کشاورزی و دامداری و استفاده بهینه از منابع تولید		
۱/۳۱۸	۰/۰۰۰	۱۸۰	۲۴/۱۶۵	۳/۳۲	سرمایه گذاری در نهادهای جدید (سموم و بذر اصلاح) شده در کشاورزی		
۱/۴۸۰	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۹/۵۳۳	۳/۴۸	سرمایه گذاری در پرورش قارچ و بسته بندی کردن		
۱/۴۳۰	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۸/۵۳۹	۳/۴۳	سرمایه گذاری در گاوداری شیری و پرواربندی		
۰/۷۸۲	۰/۰۰۰	۱۸۰	۱۵/۵۶۰	۳/۷۸	سرمایه گذاری در تنوع کشت محصولات کشاورزی		
۱/۴۵۸	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۹/۰۴۴	۳/۴۶	سرمایه گذاری در افزایش زیر کشت بدلیل استفاده از آبیاری بارانی در واحد سطح		
۱/۴۳۶	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۲/۲۵۴	۳/۴۴	سرمایه گذاری برای فروش تولید محصولات کشاورزی		
۱/۴۶۴	۰/۰۰۰	۱۸۰	۳۱/۱۵۹	۳/۴۶	سرمایه گذاری در بهبود مراحل کشت		

شکل (۲)، اولویت بندی متغیرهای بکار گرفته شده را نشان می دهد. بنابراین همانطوری که جدول (۴) نشان می دهد برای هر متغیر کدهای (۱-۲۹) در نظر گرفته شده است. لذا متغیر-

های " سرمایه‌گذاری در توسعه امکانات رفاهی - خدماتی در جاذبه‌ها گردشگری " با کد (۳) و میانگین (۳/۸۹) و متغیر سرمایه‌گذاری در ساخت خانه‌های جدید مانند خانه‌های دوم با کد (۱۳) و میانگین (۳/۸۸)، بیشترین و متغیرهای سرمایه‌گذاری در ایجاد تاسیسات در مزرعه (انبار، محل استراحت کارگران...) با کد (۱۷) و میانگین (۳/۰۳) و متغیر سرمایه‌گذاری در نهادهای جدید (سموم و بذر اصلاح) شده در کشاورزی با کد (۲۳) و میانگین (۳/۳۲) کمترین اثرات را در بین متغیرهای بگار گرفته شده در محدوده مورد مطالعه نشان می‌دهد.

شکل ۲. رتبه‌بندی متغیرها براساس میانگین

همان طوری که جدول (۵) نشان می‌دهد، متغیرهای چهار شاخص سرمایه‌های مالی (خدمات، صنعت، زیرساخت و کشاورزی) از دیدگاه خانوارهای روستایی مورد بررسی قرار گرفته است به طوری که تحلیل میانگین عددی حاصل از محاسبه متغیرها در توسعه مناطق روستایی در بین پاسخگویان مبین بالا بودن مقادیر میانگین بدست آمده در چهار شاخص مورد نظر مورد تحقیق از حد مطلوبیت (۳) ارزیابی شده است که رابطه معناداری و مثبتی بین شاخص‌ها برقرار است بنابراین تفاوت معناداری در سطح آلفا ۰/۰۵ قابل مشاهده بوده و

تفاوت آنها از مطلوبیت عددی مورد آزمون نیز عمدتاً به شکل مثبت ارزیابی و برآورد شده است.

جدول ۵. تفاوت معناداری از حد مطلوب بین (شاخص سرمایه مالی و توسعه روستایی)

مطلوبیت عددی سرمایه انسانی- اجتماعی مورد آزمون=۳					
شاخص‌ها	میانگین	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از حد مطلوب
سرمایه گذاری در خدمات	۴/۲۳	۷۶/۱۵۴	۱۸۰	۰/۰۰۰	۱/۲۳
سرمایه گذاری در صنعت	۴/۱۱	۴۵/۶۹۵	۱۸۰	۰/۰۰۰	۱/۱۱
سرمایه گذاری در زیرساخت‌ها	۴/۴۳	۸۴/۱۱۹	۱۸۰	۰/۰۰۰	۱/۴۳
سرمایه گذاری در کشاورزی	۴/۳۰	۷۹/۰۲۶	۱۸۰	۰/۰۰۰	۱/۳۰

همچنین جهت تبیین رابطه نقش سرمایه مالی با منشاء شهری در توسعه روستایی از رگرسیون چندمتغیره استفاده گردید که مؤلفه های توسعه روستایی به عنوان متغیر وابسته و میانگین مؤلفه‌های مربوط به سرمایه مالی (خدمات صنعت، زیرساخت‌ها و کشاورزی) به عنوان متغیر مستقل برای ترسیم مدل رگرسیون چند متغیره استفاده شد. بررسی مدل برازش رگرسیونی نشان می‌دهد که ورود سرمایه مالی با منشاء شهری به مناطق روستایی ۰/۷۱۵ رابطه بین متغیرها مستقل و وابسته را در محدوده مورد مطالعه تبیین می‌کند (جدول ۶). نکته قابل توجه این است که مدل رگرسیون رابطه بین قدرت جوامع محلی با سرمایه گذاران شهری را نشان می‌دهد. به طوری که در شاخص خدمات زمینه را برای ایجاد فعالیت های غیر کشاورزی مانند ایجا اشتغال، کسترش تعاونی های، ارائه خدمات جدید مانند کارآفرینی، سرمایه گذاری در توسعه امکانات رفاهی- خدماتی در جاذبه های گردشگری و غیره شده است. همچنین در شاخص صنعت زمینه را برای کاهش مهاجرت، سرمایه گذاری در ماشین- آلات و وسایل نقلیه کشاورزی، کارگاه های تولیدی و تبدیلی، صنایع دستی محلی و غیره فراهم کرده است. در شاخص زیرساخت‌ها، یافته نشان داد که سرمایه مالی با منشاء مالی توانسته است زمینه را برای سرمایه گذاری در ساخت خانه‌های جدید مانند خانه‌های دوم، سرمایه‌گذاری در انتقال آب به مزارع و باغات، سرمایه گذاری در زیرساخت های

مناسب (برق، جاده و جز آن)، زیرساخت های دامداری و مرغداری، کارگاه های بسته بندی تولیدات کشاورزی و دامی در محدوده مورد مطالعه شده است. همچنین در شاخص کشاورزی زمینه را برای افزایش تولیدات شیلات، دامداری ها و مرغداری ها، بهبود روشهای کشاورزی و دامداری و استفاده بهینه از منابع تولید، افزایش پرورش قارچ و بسته بندی کردن، گسترش گاو داری شیری و پرواربندی و فروش تولید محصولات کشاورزی شده است.

جدول ۶. تحلیل رگرسیون نقش سرمایه مالی با منشاء شهری در توسعه روستایی

اشتباه معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۱۲۰۰۱	۰/۵۰۰	۰/۵۱۲	۰/۷۱۵

همچنین با استفاده از مدل رگرسیونی چندگانه، نقش سرمایه مالی شهری در توسعه روستایی در منطقه مورد مطالعه مشخص گردید. نتایج حاصل نشان می‌دهد که رابطه بین مولفه‌های سرمایه مالی و توسعه روستایی کاملاً معنادار می‌باشد (جدول ۷)

جدول ۷. تحلیل رگرسیون مثبتی بر وجود رابطه خطی بین میزان توسعه روستایی و اثرات سرمایه مالی با

منشاء شهری

مولفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون f	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۲/۶۲۵	۴	۰/۶۵۶	۴۵/۵۶۷	۰/۰۰۰
باقیمانده	۲/۵۰۶	۱۷۷	۰/۰۱۴		
کل	۵/۱۳۱	۱۸۱			

با نگاهی به مقادیر B روشن است که یک واحد تغییر در انحراف معیار شاخص های سرمایه مالی (کشاورزی، زیرساخت ها، صنعت و خدمات)، به ترتیب به اندازه ۰/۴۵۴، ۰/۳۸۶، ۰/۲۳۶، ۰/۲۰۵ واحد در توسعه روستایی در سطح روستاهای مورد مطالعه نقش داشت است که بیشترین تاثیر در بین سرمایه مالی موجود در توسعه روستایی در محدوده

مورد مطالعه مربوط به شاخص های سرمایه مالی در کشاورزی با میزان ۰/۴۵۴ و کمترین تاثیر مربوط به شاخص های خدمات ۰/۲۰۵ بوده است (جدول ۸).

جدول ۸. ضرایب شدت روابط میان متغیرهای اثرات سرمایه مالی با منشأ شهری بر میزان توسعه روستایی

سطح معناداری	T	ضرایب غیر استاندارد		نام متغیر
		ضرایب استاندارد شده	خطای B	
۰/۰۶۲	۱/۸۸۱		۰/۲۹۵	عرض از مبدا
۰/۰۰۰	۳/۷۹۷	۰/۲۰۵	۰/۰۴۲	خدمات
۰/۰۰۰	۴/۳۶۷	۰/۲۳۶	۰/۰۳۹	صنعت
۰/۰۰۰	۷/۲۱۸	۰/۳۸۶	۰/۰۲۷	زیرساخت ها
۰/۰۰۰	۸/۱۱۳	۰/۴۳۴	۰/۰۴۳	کشاورزی

به منظور استفاده از تکنیک ویکور برای سنجش تفاوت مناطق روستاهای نمونه از نظر میزان برخورداری از ابعاد چهارگانه اثرات سرمایه مالی با منشأ شهری، ابتدا از داده های پرسشنامه ای میانگین گرفته شده و در ماتریس اولیه ارایه شده است. جدول (۸) نشانگر شاخص های بکار رفته و تعداد آن ها در دهستان مورد مطالعه می باشد.

جدول ۹۰. ماتریس مستخرج از شاخص های بکار رفته در پرسشنامه

روستاها	خدمات	صنعت	زیرساخت ها	کشاورزی
سنبل آباد	۴/۲۸	۴/۴۴	۴/۱۳	۴/۲
ویر	۴/۱۹	۴/۲	۴/۴	۴/۱۹
حسین آباد	۴	۴	۴/۵	۴/۲۹
بوبین	۳/۹۸	۴/۰۵	۳/۹۹	۳/۸۶
والایش	۳/۳۸	۳/۳۸	۲/۸۳	۲/۶۲
ویک	۳/۳۳	۳/۴۴	۲/۴۷	۲/۲۳
قیاسیه	۳/۴۲	۳/۳۲	۲/۳۷	۲/۲۶
دوسنگان	۳/۱۳	۳/۰۴	۲/۴	۲/۳۷
ترکانده	۲/۴۶	۳/۴۷	۲/۳	۲/۲۶
اسدآباد	۲/۴۷	۳/۳۶	۲/۲۶	۲/۵
شلوار	۲/۲۵	۲/۸۴	۲/۴	۲/۱۷

برای اولویت‌بندی روستاهای پیشنهادی در منطقه مورد مطالعه و برای تعیین وزن هر یک از معیارها در ابتدا پرسشنامه‌ای تدوین شد و از ۱۲ نفر متخصص توسعه روستایی درباره اهمیت شاخص‌های سرمایه مالی با منشاء شهری (خدمات، صنعت، زیرساخت‌ها و کشاورزی) نظرخواهی شد و در نهایت میزان اهمیت آنها در قالب وزن متغیرها مشخص گردید. به طوری که برای مشخص کردن وزن، ابتدا تعداد گویه با هم جمع و سپس میانگین گرفته شده است و در نهایت در ضرب شده‌اند.

جدول ۱۰. ضریب وزن شاخص‌ها

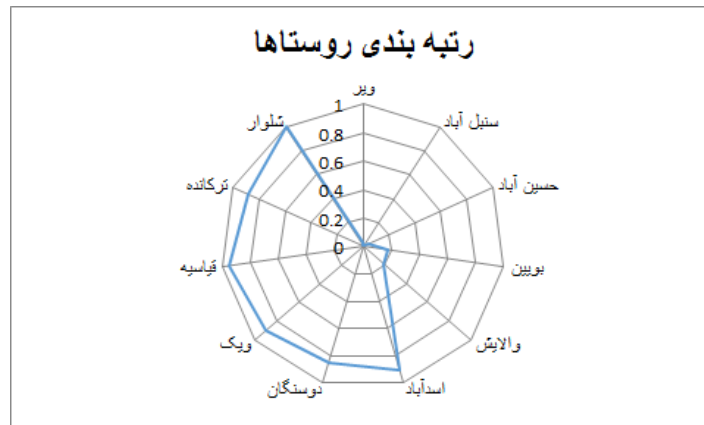
سرمایه‌ها	کشاورزی	زیرساخت‌ها	صنعت	خدمات
وزن	۰/۱۷	۰/۲۰	۰/۲۵	۰/۳۸

همان طوری که شکل (۳) نشان می‌دهد، تحلیل فضایی توزیع روستاها در دهستان مورد مطالعه در شاخص‌های (خدمات، صنعت، زیرساخت‌ها و کشاورزی) نشان‌دهنده تفاوت معنادار زیادی است. به طوری که روستایی سنبل آباد با میزان (۰/۰۰۵) بدلیل موقعیت ارتباطی و کاهش انزوای جغرافیایی و فعالیت طولانی مدت تر آنها در منطقه، سرمایه‌گذاری بیشتری در زیرساخت‌های مسکن و صنایع کشاورزی و غیر کشاورزی صورت گرفته است که بالاترین رتبه و روستای شلوار با میزان یک بدلیل نبود زیرساخت‌های ارتباطی و افزایش انزوای جغرافیایی دارای پایین‌ترین رتبه به لحاظ برخورداری از میزان سرمایه مالی با منشاء شهری در بین روستاهای محدوده مورد مطالعه بوده است.

جدول ۱۱. رتبه‌های نهایی

روستاها	ویر	سنبل آباد	حسین آباد	بوین	والایش	اسد آباد	دوستگان	ویک	قیاسیه	ترکانه	شلوار
رتبه	۰/۰۲۴	۰/۰۰۵	۰/۰۵۱	۰/۱۸۱	۰/۱۸۹	۰/۹۰۴	۰/۸۵۳	۰/۹۰۵	۰/۹۴۵	۰/۸۸۲	۱

شکل ۴. رتبه بندی نهایی روستاها براساس سرمایه‌های صورت گرفته با مشاء شهری در توسعه روستاها

۶. نتیجه گیری

پیوندهای شهری- روستایی در واقع به واسطه مجموعه‌ای از جریان‌های افراد، فناوری، سرمایه، منابع، داده‌ها مشخص می‌گردد که در برنامه‌ریزی‌های توسعه از دهه ۱۹۷۰ م. مورد توجه قرار گرفت و باعث شد که اثرگذاری این جریان از طریق پیوندهای شهری- روستایی محقق می‌گردد. زیرا شناخت جامع این جریان‌ها بین مناطق شهری و روستایی در کشورهای در حال توسعه می‌تواند منجر به تسهیل فعالیت‌های اقتصادی- اجتماعی شود و به فرایند تشکیل سرمایه اقتصادی- اجتماعی کمک کند.

منطقه مورد مطالعه این تحقیق در شهرستان ابهر می‌باشد که در چند سال اخیر سرمایه- گذاری زیادی در آن صورت گرفته است. جهت پاسخ به سوالات از آزمون t (تک نمونه ای، رگرسیون) و مدل ویکور بهره گرفته شد. یافته‌های حاصل از تحقیق نشان داد که بین تمام مؤلفه‌های شاخص‌ها چهارگانه (خدمات، صنعت، زیرساخت‌ها، کشاورزی) رابطه‌ی معناداری و مثبتی وجود دارد که نشان دهنده اثرات مثبت سرمایه‌های مالی شهری در شاخص‌های توسعه روستایی در محدوده مورد مطالعه می‌باشد. همچنین نتایج رگرسیون چند متغیره نشان داد که با جریان سرمایه مالی در بر توسعه روستاهای مورد مطالعه با ضریب ۰/۷۱۵ رابطه بین

شاخص‌ها را تبیین می‌کند. لذا از انتقال سرمایه گذاری‌های صورت گرفته در روستاها توسط اشخاص (ساکنین شهرها) می‌توان به زمینه اشتغال زایی در احداث خانه‌های دوم، با ۵۶ نفر اشتغال به صورت مستقیم و ۱۵۶ نفر به طور غیر مستقیم اشاره کرد. همچنین در روستاهای مورد مطالعه، به دلیل بومی بودن خود سرمایه‌گذاران شهری، وابستگی‌های فAMILI یا خویشاوندی و کمک به هم‌نوع خود تمایل داشته‌اند تا در این روستاهای مورد مطالعه زمینه‌ها را برای سرمایه‌گذاری فراهم کنند. این نتیجه می‌تواند با نتایج تحقیق ترکمانی و همکاران (۱۳۸۷)، رومیانی (۱۳۹۲)، لینچ (۱۳۸۶)، هم سو است. آنها بیان می‌کند؛ جذب سرمایه مالی در توسعه مناطق روستایی، نه تنها باعث کاهش مهاجرت در مناطق روستایی می‌شود، بلکه زمینه اشتغالزایی و درآمدزایی و بهبود کیفیت زندگی مردم محلی را به دنبال خواهد داشت.

با توجه به موارد گفته شده در مجموع می‌توان بیان کرد، اگر هدف از توسعه روستایی، پایداری و ایفای نقش مثبت در زندگی مردم روستا است، نیازمند تعیین و توسعه راهکارهای بومی و خاص با توجه به توسعه مشارکتی محلی؛ قوانین صریح و محکم؛ بازاریابی پایدار و دادن اعتبارات برای سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی با توجه به برنامه‌ریزی واقع بینانه است. دولت بایستی این منطقه را در عمل؛ تبدیل به یک منطقه سرمایه‌گذاری کند، نقش تسهیل‌گری برای سرمایه‌گذاران شخصی و شرکت‌های خصوصی داشته باشد و به ویژه از طریق بهبود زیرساخت‌ها و ارائه خدمات علمی و مشاوره‌ای، در سطح بالای به حمایت از اعتبارات و دادن وام کلان و کوچک به مردم محلی کمک کند. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع و مبانی نظری راهکارهای زیر پیشنهاد داده می‌شود:

- افزایش همکاری و مشارکت مردم روستا، (برای جلب سرمایه‌گذاری از طرف ساکنین شهرها).
- ایجاد امنیت و پشتیبانی مالی، از طرف ارگان‌های دولتی، برای سرمایه‌گذاران شهری در روستاها.
- مشورت و شریک کردن جامعه روستایی در برنامه‌ریزی و اجرای تصمیمات مرتبط با سرمایه‌گذاران شهری.

- توجه به روستاهایی که پتانسیل‌های بیشتری برای جلب سرمایه گذاری در محدوده مورد مطالعه دارند، مانند: روستای (سنبل آباد)
- بازنگری در شیوه‌های آموزشی و ترویجی و مشاوره، به منظور فراهم ساختن زمینه‌ی همکاری اقتصادی و اجتماعی، ساکنین روستاها و جلب سرمایه گذاریشان.

کتابنامه

۱. ترکمانی، ج.، جمالی مقدم، ا. (۱۳۸۷). بررسی اثرات مستقیم و غیر مستقیم سرمایه گذاری های عمرانی دولت بر رشد بهره وری کل و فقر زادایی در مناطق روستایی ایران. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۱(۴) ۲۴-۱.
۲. جعفری، ن. (۱۳۹۲). ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در کاهش آسیب‌پذیری سانحه زلزله در مناطق روستایی، مطالعه موردی: دهستان خرازود شهرستان خدابنده، عینالی، جمشید، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا.
۳. خوبفکر برابادی، ح. (۱۳۹۱). پیوندهای روستایی- شهری زاهدان و توسعه نواحی روستایی (مطالعه موردی، شهرستان زاهدان)، پژوهش‌های روستایی، ۳(۱) ۱۴۶-۱۱۹.
۴. رومیانی، ا.، شایان، ح.، دهبانژاد، ا و روشنایی، ح. (۱۳۹۶)، سرمایه گذاری خانوادگی با منشاء شهری، راهبردی برای توسعه پایدار روستایی، مطالعه موردی: دهستان صائین قلعه شهرستان ابهر، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای، ۱۵(۲) ۴۴-۲۱.
۵. رومیانی، ا. (۱۳۹۲). ارزیابی نقش جریان سرمایه شهری- روستایی در توسعه پایدار گردشگری، مطالعه موردی: دهستان حصار ولیعصر- شهرستان بوئین زهرا، عینالی، جمشید، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا.
۶. سיעدی، ع. (۱۳۸۵)، مبانی جغرافیای روستایی، تهران، چاپ اول، انتشارات سمت،
۷. شاطریان، م.، گنجی پور، م. (۱۳۸۹)، تاثیرات سرمایه گذاری های عمرانی در توانمند سازی روستایی، مطالعه موردی: روستاهای بخش ابوزیدآباد- شهرستان کاشان)، نشریه پژوهش های روستایی، ۱(۳) ۱۳۱-۱۵۲.

۸. شمس‌الدینی، ع.، شکور، ع.، رضایی، م.، پناهی، ل. (۱۳۹۰). تحلیلی جغرافیایی بر جریان‌های متقابل روستایی- شهری، مطالعه موردی: مرودشت و روستاهای پیرامونی، فصلنامه جغرافیا آمایش محیط، ۱۲، ۹۸-۸.
۹. صادقی، ح. و قنبری، ع. (۱۳۸۸). تحولات اقتصادی ایران ۲. انتشارات سمت.
۱۰. قدیری معصوم، م. (۱۳۸۶). تحلیل رابطه نوشهرگلبهار با روستاهای پیرامون، فصلنامه مدرس علوم انسانی، ۸، ۱۲-۳۹.
۱۱. کاظمی، ح. (۱۳۹۰). تحلیل و بررسی جریان های سرمایه اقتصادی در روابط شهر و روستا، مطالعه موردی: شهرستان زنجان و ۶ روستای پیرامون، فراهانی، حسین، پایان نامه کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا.
۱۲. لینچ، ک (۱۳۸۶). روابط متقابل شهر و روستا در کشورهای در حال توسعه، ترجمه رضوانی، محمد رضا و شیخی، داود، پاپ اول: انتشارات پیام.
13. Afsar, R. (1999), Rural- Urban dichotomy and convergent: emerging realities in Bangladesh. *Environmental and Urbanization*.11 (1).235-249.
14. Aryee, S. Srinivas, E.S. and Tan, H.H. 2005, Rhythms of life: Antecedents and outcomes of work-family balance in employed parents”, *Journal of Applied Psychology*, 90(1), pp. 132-46. Sorensen, D. and Feldman, D., (2005), Predictors of objective and subjective career success: A meta-analysis”, *Personnel Psychology*, 58(2), pp. 367- 408.
15. Bazo, E and rosinaMoren, 2008, does human capital stimulate investment in physical capital? Evidence from a cost system framework.
16. Bhagavatula, S., Elfring, T., Tilburg, A. V., Gerhard G. V. B., 2010, *How Social and Human*.
17. Bhandari, R., Okada, N., Yokomatsu, M. and Ikeo, H., 2010, Building a Disaster Resilient Community through Ritual Based social Capital: A Brief Analysis of Finding from the Case Study of Kishiwada, *Annuals of Disas. Prev. Res. Inst., Kyoto Univ., No. 53B*, 2010.
18. Bridge. G, 2008, *Environmental economic geography: A sympathetic critique*, geoforum, School of Environment and Development, University of Manchester, Manchester M13 9PL, United Kingdom.
19. Burt, R.S, 2000, The network structure of social capital”, in Sutton, R.I., Staw, B.M. (Eds), *Research in Organizational Behavior*, JAI Press, Greenwich, CT, 22, pp.345- 423
20. Chen, F. and Korinek, K, 2010, Family Life Course Transitions and Rural Household Economy during China’s Market Reform, *Demography*. 2010 November; 47(4): 963–987.

21. Coleman, J. S., 2007, Social Capital in the Creation of Human Capital, Vol. 94, PP. 95-120.
22. CSP (Concern Strategic Plan), 2005, Approaches to Disaster Risk Reduction: Emergency Unit, September 2005. [www.concernusa.org/.../Concern _Approaches to DRR% 20paper%20-%20final.pdf](http://www.concernusa.org/.../Concern_Approaches_to_DRR%20paper%20-%20final.pdf)
23. Fan, S., Kang, C.C. and Mukherjee, A., 2005, Rural and Urban Dynamics and Poverty: Evidence from China and India, Food Consumption and Nutrition Division (FCND) Discussion Paper 196, International Food Policy Research Institute, August 2005. On line: www.ifpri.org.
24. Gaisford, J.D., 1995, International capital mobility, the factor content of trade and Leontief paradoxes, *International Economic Journal* 39, 175-178.
25. González-González, E., & Nogués, S. (2019). Long-term differential effects of transport infrastructure investment in rural areas. *Transportation research part A: policy and practice*, 125, 234-247.
26. Hanushek, E and Woessmann, L. 2008, The role of cognitive skills in economic.
27. Kaur, R, 2007, Urban-Rural Relations and Regional Development. Changing Nature, Intensity and Interaction Mechanisms, Regal Publication, New Delhi.
28. Mohan, J. Twigg, L. 2005, Steve Barnard, Kelvin Jones Social capital, geography and health: a small-area analysis for England, *Social Science & Medicine* 60.
29. OECD, 2001, The Well-Being of Nations: The Role of Human and Social Capital, Paris
30. OECD, 2012, Promoting Growth in All Regions: Lessons from across the OECD. March 2012. <http://www.oecd.org/site/govrdpc/49995986.pdf>.
31. Patel, P. C. & Conklin, B., 2009, The Balancing Act: The Role of Transnational Habitus.
32. Peón, D., & Martínez-Filgueira, X. (2020). Determinants of investing in innovative activities by agri-food and KIBS firms in rural areas: An exploratory analysis. *Journal of Small Business Management*, 58(6), 1155-1186.
33. Putnam, R. 1993, the Prosperous Community-Social Capital and Public Life, *American Prospect*, 1993. Pp: 13-36.
34. Ring, J., Peredo, A. & Chrisman, J., 2010, Business Networks and Economic Development in.
35. Standar, A., Kozera, A., & Satoła, Ł. (2021). The Importance of Local Investments Co-Financed by the European Union in the Field of Renewable Energy Sources in Rural Areas of Poland. *Energies*, 14(2), 450.
36. Tsuchiya, Y., Swai, T. A., & Goto, F. (2020). Energy payback time analysis and return on investment of off-grid photovoltaic systems in rural areas of Tanzania. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 42, 100887.
37. Wei, Jingzhu; Lin, Xiangyi, 2008, the Multiple Attributed Decision-Making VIKOR Method and Its Application, IEEE.

38. Weng, C. S., Chen, W. Y., Hsu, H. Y., Lai, K. K. & Chen, S. J., 2008, A Holistic Network
39. World Bank, 2001, Reaching the Rural Poor, the Rural Development Strategy of the World Bank. (www.worldbank.org).
40. Yu, H., Zhang, W., & Pang, S. (2022). Exploring the Role of Land Transfer and Social Capital in Improving Agricultural Income under the Background of Rural Revitalization. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(24), 17077.
41. Zhang J, Zhang L, Rozelle S, Boucher S.(2006),“Self-employment With Chinese Characteristics: The Forgotten Engine of Rural China’s Growth” *Contemporary Economic Policy*,24:446–58
42. Zhang J, Zhang L, Rozelle S, Boucher S., 2006, “Self-employment with Chinese Characteristics: The Forgotten Engine of Rural China’s Growth” *Contemporary Economic Policy*. 2006; 24:446–58.